

Täysistunto

Torstai 16.11.2017 klo 15.59—18.49

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä

Hallituksen esitys HE 72/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 9/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 9/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.48 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä säädetään lakia valtakunnallisesta opinto- ja tutkintorekistereistä, joka korvaisi eräitä muita lakeja rekistereistä tiivistäen rekistereitä, mikä on periaatteessa hyvä ja kannatettava tavoite. Tiedonkulun kannalta pienempi määrä rekistereitä on hyvä asia mutta tietysti asettaa paineita rekisterin tietoturvan ja kyberturvallisuuden kannalta.

Nyt kuitenkin huomioidin tässä valiokunnan mietinnössä sen, että valiokuntahan on perehtynyt perusteellisesti tähän hallituksen esitykseen, sen kipukohtiin, ja esittänyt lukuisia muutoksia. Mietinnössä on hyvin paljon keltaisella korostettua, ja se herättää ihmetystä ja kysymyksen hallituksen lainvalmistelun tasosta, erityisesti kun tähänkin esitykseen on perustuslakivaliokunnalla ollut huomauttamista. Olisikin mielenkiintoista kuulla valiokunnan jäseniltä, onko tämä tulkinta, näin paperilta tehtynä, oikea: oliko huono valmistelu tässä perusteena näille runsaille muutoksille ja korjauksille?

17.49 **Kimmo Kivelä sin:** Puhemies! Tämä lakiesitys on todellakin mitä kannatettavin. Tämä sujuvoittaa, tämä on rationalisointia, uuden teknologian tehokkaampaa hyödyntämistä ja panee kysymään, miksi vasta nyt tämä. Tällainen olisi voitu toteuttaa jo aiemmin.

Se, mihin edellinen puhuja viittasi: Todellakin perustuslakivaliokunta joutui puuttumaan tähän tietoturvaan ja rekisterissä olevien tietojen eräisiin aikamääreisiin ja pysyvyyteen. En nyt vielä sanoisi, että tässä on mitään erityisen dramaattista. Kyllä perustuslakivaliokunta on niin tällä vaalikaudella, viime vaalikaudella kuin aiemminkin laittanut tiettyjä asioita aina välillä ponnien taakse, ja ne on toki huomioitu. Mutta edellinen oikeuskanslerihan kiinnitti huomiota siihen, että lainvalmistelussa on puutteita ja asioita, joihin pitää kiinnittää huomiota, mutta se ei ole vain tämän hallituksen aikainen vaan pitkäaikaisempi yhteiskunnallinen kysymys.

17.51 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteinen tietovaranto on järkevä uudistus. Opintosuoritusten ja tutkin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2017 vp

tot tietojen keskitetty sähköinen kokoaminen mahdollistaa tietojen hyödyntämisen entistä jouhevammin esimerkiksi koulutukseen hakemisen tai aiemmin opitun tunnistamisessa ja tunnustamisessa.

Tiedonkulun tehostaminen eri toimijoiden välillä on yksi esityksen keskeisimpiä etuja. Kaiken kaikkiaan tämä on julkista viranomaistoimintaa parantava uudistus ja järkevää digiajan mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Yksi olennainen uudistuksen hyöty on mahdollisuus luovuttaa tietoja kolmansille osapuolille. Tämä avaa mahdollisuuden luoda opiskelijoille yksilöllisesti räätälöityjä palveluita, kuten esimerkiksi opiskelija-alennusten tarjoamisen ja jatko-opintoihin hakeutumisen sekä opintojen edistymisen seurannan entistä tehokkaammin.

Mutta edustaja Mäkelän huomio on kyllä aiheellinen, ja kuitenkin on tärkeää ja huomioitavaa, että opiskelijoiden oikeus- ja tietoturvasta tulee huolehtia. Se on erityisen tärkeää. Järjestelmän ja yksilön tietoturvan tulee olla hyvällä tasolla, ja tähän pitää kiinnittää erityistä huomiota järjestelmää luodessa.

Myös opiskelijan suostumus tulee aina kysyä tiedon keräämisen ja käytön yhteydessä. Valtakunnallisten opinto- ja tutkintorekisterien uudistaminen on näin oppositiostakin katsottuna kuitenkin hyvä uudistus.

17.52 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä on tosiaan esitys, jota voi pitää kannatettavana. On tärkeää, että me saamme myös koulutuspuolella enemmän ja enemmän digitalisoitua tietoja, ja on erittäin hyvä, että meillä on sitten peruskoulutukseen ja toisen asteen koulutukseen liittyen myös olemassa jatkossa suomalaisten ja muiden, jotka näitä tietoja pystyvät hyödyntämään, tiedot, mitä on opiskeltu aikoinaan. Tässä on myöskin sitten valiokunta kiinnittänyt huomiota siihen, että myös sellaiset, jotka ovat opiskelleet jo aiemmin, ennen kuin tämä muutos tehdään, voisivat saada nämä oppijanumerot eli heidänkin tietonsa tallennettaviksi tänne. On hyvä, että nämä erinäiset paperit ja tutkintotodistukset ja muut, jotka ovat olleet kirjallisessa muodossa ja ehkä myös helposti hävitettävissä, ovat sitten jatkossa varmassa tallessa, löydettävissä.

Tietysti jatkossa tämän kehityksen kannalta, kun meillä on olemassa muitakin koulutukseen liittyviä tietoja kuin pelkästään ihan näitä tutkintotietoja, esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen liittyvät lupakortit — tämä lupakorttiviidakko, mistä puhutaan — ja kun näitä lupiakin hyvin hajanaisesti nyt myönnetään eri koulutuksenjärjestäjien kautta ja nämä ovat hyvin manuaalisessa muodossa nykyään, olisi hyvä, että tällaiset erilaiset ammatteihin liittyvät lupakortit pystyttäisiin myös digitalisoimaan ja ne olisivat myös esimerkiksi tällöisten tutkintorekistereitten yhteydessä saatavissa. Tätä on syytä kehittää, ja tätä työtä ollaan tekemässä ja selvittämässä.

17.54 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Elomaa nosti hyvän asian esille ja kertoi, kuinka hyvä on, että tällainen rekisteri on olemassa. Toki on pidettävä huoli siitä, että on yksityisyydensuoja ja henkilön suostumus tarvitaan siihen, jos tällaisesta rekisteristä luovutetaan tietoja kolmannelle osapuolelle. Sen pitää olla ehdottomasti suljettu niin, että henkilö voi antaa vain itse sellaisen luvan, että tällaista markkinointia hänen kohdallaan voidaan koulutustarjonnan tai jonkun muun osalta tehdä, koska näinhän meillä lainsäädäntö edellyttää tälläkin hetkellä. Rekisteritietojen osalta henkilöstörekisterilaki kyllä määrittelee, minkälaista rekisteriä voidaan pitää, ja laki määrittelee sen, mitä tietoja siellä voi olla, mutta tietojen luovuttaminen sitten on toinen asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2017 vp

On hyvä, että tutkintotietoja voidaan kerätä, mutta haluaisin nyt tässä vähän sympata kyllä hallituksen linjausta yleensä toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta ja koko tästä asiasta, että ollaan siirtymässä oikein osaamisperustaiseen suomalaiseen koulutusjärjestelmään erityisesti toisen asteen opinnoissa ja kuinka nyt nämä vanhat suoritettut tutkinnot eivät vielä kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että henkilön osaaminen olisi sillä tasolla. Meillä tällä hetkellä se on hyvinkin jatkokoulutuskelpoisuusperusteista, ei niinkään siihen ammattiin liittyvän osaamisen perusteista, ja siinä mielessä, kun näitä tietoja sitten tallennetaan, on hirveän tärkeää huomioida se, arvostammeko siellä edelleen vain tutkintoja vai olemmeko nykyajassa ja arvostamme osaamista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 72/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.